

Οικολογία και Αγία Γραφή

Ενότητα 1 : 1^ο μάθημα

Αικατερίνη Γ. Τσαλαμπούνη
Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Οικολογία και Αγία Γραφή

Αικατερίνη Γ. Τσαλαμπούνη, λέκτορας ΚΔ

1^ο μάθημα

Το «οικολογικό αποτύπωμα»

- **Οικολογικό αποτύπωμα:** το μέτρο της ανθρώπινης κατανάλωσης πόρων σε σχέση προς την βιο-ικανότητα της Γης να τους αναγεννήσει
- Έχει αυξηθεί δραματικά από το 1970 κι εξής
- **Οικολογικό χρέος:** η κατάσταση που δημιουργείται, όταν ο ανθρώπινος πληθυσμός καταναλώνει τα φυσικά αποθέματα με ταχύτητες μεγαλύτερες της αναπαραγωγής τους από τα οικοσυστήματα του πλανήτη
- Αύξηση κατά 50% = η ανθρωπότητα έχει χρησιμοποιήσει το ισοδύναμο με 1,5 πλανήτη -> η Γη θα χρειαστεί 1,5 χρόνια να αναπαράγει τους πόρους που καταναλώθηκαν και για να απορροφήσει το CO₂

Το οικολογικό πρόβλημα

«Η περιβαλλοντική υποβάθμιση είναι το αποτέλεσμα πέντε αλληλοεξαρτώμενων αιτιών: (1) πάρα πολλοί άνθρωποι, (2) κάποιιοι από τους οποίους καταναλώνουν πάρα πολλά, (3) χρησιμοποιώντας ισχυρές τεχνολογίες, οι οποίες συχνά καταστρέφουν το οικοσύστημα, (4) οι οποίες υποστηρίζονται από οικονομικά και πολιτικά συστήματα, τα οποία επιτρέπουν και κάποιες φορές ενθαρρύνουν την υποβάθμιση του περιβάλλοντος και (5) στηρίζονται ιδεολογικά στην ανθρωποκεντρική στάση απέναντι στην φύση»

J. Martin-Schramm & Robert Stivers, *Christian Environmental Ethics. A Case Method Approach*, Maryknoll 2003, 10

Οι ρίζες του προβλήματος

- Το πρόβλημα είναι εξαιρετικά σύνθετο
- Έχει τις ρίζες του στην ιδεολογική στάση ενός ολόκληρου πολιτισμού
- Η οικολογική κρίση είναι ταυτόχρονα μία κρίση αξιών και πολιτισμού
- Αντικατοπτρίζει τη σχέση ανθρώπου και υπόλοιπης δημιουργίας

Εγωκεντρισμός και περιβάλλον

«... Το κύριο δε αίτιο αυτής της καταστροφικής συμπεριφοράς του συγχρόνου ανθρώπου είναι ο εγωκεντρισμός του, ο οποίος είναι η άλλη όψη της αυτονόμησής του από τον Θεό κι η προσπάθεια αυτοθεώσεώς του. Εξαιτίας αυτού του εγωκεντρισμού η σχέση του ανθρώπου προς την φύση μεταβάλλεται σε σχέση αυθάδους και υπεροπτικής καθυπόταξης των φυσικών δυνάμεων και χρησιμοποίησής τους για την θανάτωση ή την υποδούλωση του συνανθρώπου, αντί για τη συντήρηση της ζωής και της ελευθερίας του, ή για την υπερβολική απόλαυση, η οποία όμως αδιαφορεί για τις συνέπειες της υπερβολικής χρήσης».

Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος

Χριστιανισμός και περιβάλλον

- **Lynn Townsend White Jr. (1967):**

Ο Χριστιανισμός παράγοντας της οικολογικής κρίσης και ιδεολογικό υπόβαθρο του δυτικού ανθρωποκεντρισμού

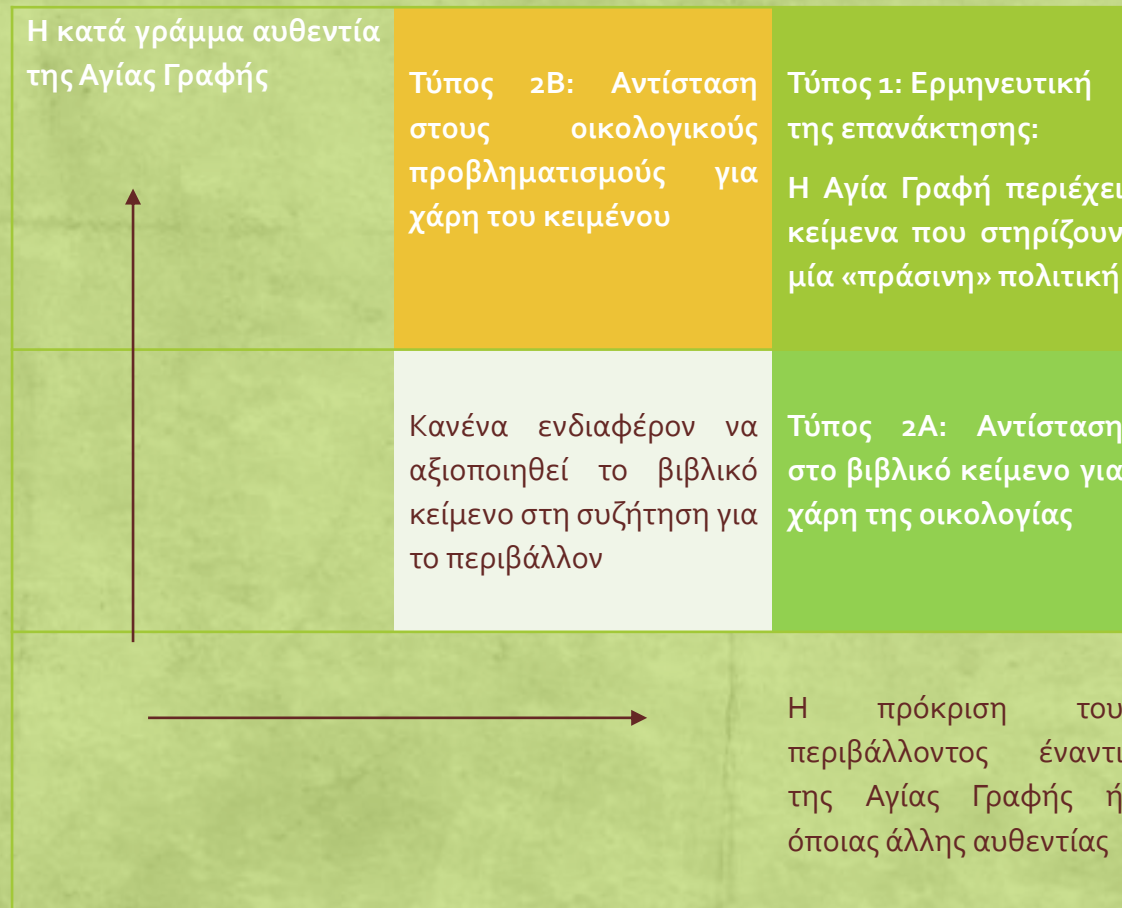
- Παρερμηνεία και παράχρηση της αφήγησης της Γένεσης για τη δημιουργία (Γεν 1)
- Ακραίες εσχατολογικές προσδοκίες – ο παρών κόσμος έχει ημερομηνία λήξης κι είναι επομένως αναλώσιμος

Η ορθόδοξη αντίδραση

- Ιωάννης Ζηζιούλας, μητρ. Περγάμου: πανεπιστημιακές παραδόσεις στο King's College (London) - "Preserving God's Creation"
- Η οικολογική κρίση πρώτιστα κρίση πολιτισμού – μερίδιο ευθύνης κι ο Χριστιανισμός
- Ευχαριστιακή – λειτουργική θεώρηση του κόσμου
- Ο άνθρωπος μέσα στη φύση ως ιεουργός. Ως ιερέας «αναφέρει» μέσα από μία αγιαστική πράξη θυσίας τον κόσμο στον αιώνιο και άφθαρτο Θεό κι εξασφαλίζει έτσι τη μονιμότητα και την επιβίωσή του
- Πρότυπο του ιερέα ανθρώπου ο Χριστός-νέος Αδάμ
- Στο ίδιο μήκος κύματος κι οι ομιλίες / διαλέξεις του Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου
- Η 1^η Σεπτεμβρίου Ορθόδοξη ημέρα προσευχής για το περιβάλλον

Οικολογικές αναγνώσεις του βιβλικού κειμένου

- Τυπολογία οικολογικών αναγνώσεων (F. Watson, ομάδα Exeter)

Τύποι οικολογικής ανάγνωσης του κειμένου

- Τύπος 1: επανάκτηση ή αποκατάσταση του κειμένου (Green Bible)
- Τύπος 2A: Earth Bible Project
- Τύπος 2B: ευαγγελικαλικοί φονταμενταλιστικοί κύκλοι στις ΗΠΑ

Τα οικολογικά κριτήρια του Earth Bible Project

- **Η αρχή της εγγενούς αξίας:** ή Γη κι όλα τα πράγματα σε αυτήν έχουν εγγενή αξία
- **Η αρχή της διασύνδεσης:** η Γη είναι μια κοινωνία ζωντανών όντων που συνδέονται μεταξύ τους
- **Η αρχή της φωνής:** η Γη μπορεί να υψώσει τη φωνή της για να γιορτάσει αλλά κι ενάντια στην αδικία
- **Η αρχή του σκοπού:** κάθε μέρος του κόσμου έχει τη θέση του σε ένα γενικότερο σχέδιο
- **Η αρχή της αμοιβαίας κηδεμονίας:** οι υπεύθυνοι κηδεμόνες της Γης πρέπει να λειτουργήσουν ως συνεργάτες κι όχι ως δυνάστες
- **Η αρχή της αντίστασης:** η Γη και τα στοιχεία της υποφέρουν από την αδικία των ανθρώπων αλλά και αντιστέκονται σε αυτήν

Τα οικο-θεολογικά κριτήρια της ομάδας του Exeter

- Η ομορφιά της δημιουργίας
- Η ανθρωπότητα είναι μέρος της κοινωνίας της δημιουργίας
- Η αλληλεξάρτηση του ανθρώπου με τα υπόλοιπα δημιουργήματα στην αποτυχία και στην επιτυχία
- Η διαθήκη με όλη τη δημιουργία
- Ο αίνος της δημιουργίας προς τον Δημιουργό
- Η απελευθέρωση και η καταλλαγή των πάντων

Η ορθόδοξη πρόταση στις οικολογικές αναγνώσεις

- **Η λειτουργική πρόσληψη των κειμένων που αφορούν στο περιβάλλον:** η δημιουργία ως δωρεά η οποία εν ευχαριστία και πάλι προσφέρεται στον δημιουργό της
- **Η ασκητική παράδοση:** τα ανθρώπινα όντα μέλη της δημιουργίας – αυτοσυγκράτηση και μετρημένη χρήση του περιβάλλοντος
- **Απομάκρυνση από το μοντέλο του οικονομού – πρόκριση της ιδέας του ανθρώπου-ιερέα**

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Αικατερίνη Γ. Τσαλαμπούνη. «Οικολογική Ερμηνεία της Καινής Διαθήκης. 1^ο μάθημα». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://opencourses.gr/courses/OCRS359/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Παπατζιλάκη Χριστίνα
Θεσσαλονίκη, Εαρινό Εξάμηνο 2013-2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

